

Izlazi svakog utorka i petka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani netiskaju, a ne frankirani neprimaju.

Predplata sa poštarinom stoji: 12 K u obće, na godinu 6 K za seljake, odn. K 3- na pol godine.

Izvan carevine više poštarina.

Pojedini broj stoji 10 h. Koli u Puli, toli i izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Giulia br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetica svaki dan od 11-12 sati prije podne.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ Narodna poslovica.

Oglasi, pripisana itd. tiskaju računaju se na temelju običnog cjenika ili po dogovoru. Novci za predbrojba, oglašje itd. šalju se naputnikom ili položnicom pošt, štedionice u Beču na administraciju lista u Pulu. Kod naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika. Tko list na vrijeme ne primi, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako ne izvana napiše «Reklamacija».

Čekovnog računa br. 847.849. Telefon tiskare broj 38.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Stjepo Gjivić. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

Postupak predsj. istar. sabora i „L' Istria“

U posljednjem broju napisali smo nekoliko redaka na redke porečkoga lista, što ih je napisao kao predgovor u prevod našega članka „o načinu življenja“ u istarskom saboru, uvrštenoga u broju od 6. l. m. Danas hoćemo se osvrnuti na redke, što ih je isti list napisao kao uvod u prevod našega članka uvrštenoga u istom broju o postupku saborskoga predsjednika. Ako je već ono značajno, što je „L' Istria“ napisala kao uvod u naš prvo spomenuti članak, to je još značajnije ono, što je napisala obzirom na naš drugi spomenuti članak. Da vidimo...

Na temelju onoga što je rekla u uvodu u prvospomenuti članak, veli, da je naravski, da predsjednik kao član većine postupa onako, kako mu propisuje većina. Drugimi riječmi: Na temelju krivice bezobzirnosti, nepostovanja zakona i previšnjih odluka sa strane većine, naravski je, da postupa krivično, bezobzirno, nepuštajući zakona ni previšnjih odluka, saborski predsjednik.

Za nas, i u obće za ljude koji se parlamentarnih načela drže, naravski je, da Njegovo Veličanstvo imenuje zemaljskim kapetanom a tim i predsjednikom sabora jednoga od zastupnika većine. I čim je dotičnik, u ovom slučaju komendator dr. Mate Campitelli, imenovan zemaljskim kapetanom i predsjednikom sabora, on je i nešto drugo nego li član saborske većine: on je pouzdanik i mesao naroda, koji ga je u saboru izabrao, nego također pouzdanik krune, koja ga je za kapetana i predsjednika postavila; on je postavljen, da bude posrednikom između zemaljske autonomne oblasti i krune; on je pozvan, da vrši i čini vršiti zakonske ustanove; on mora, slijediti prava ne samo većine, nego i prava manjine; on ima biti nepristran, nad strankama.

To je naravski, i tako se radi u svih saborih i parlamentih svijeta, gdje ima zakona i reda. Komendator, dr. Mate Campitelli bio je uzak prijatelj sa svojim predšasnikom dr. Franom Vidulichem. Kad je dr. Matko Laginja godine 1883. progovorio u saboru hrvatski, i kad su na to i članovi većine digli groznu buku, tad je saborski predsjednik komendator dr. Fran Vidulich doviknuo odlučno gospodi od većine: ako vam nije drago poslušati, hodte van, dr. Laginja ima pravo govoriti hr-

vatski, ja sam ovdje naročito također, da slijediti prava manjine, pošto većina ne treba toliko moje zaštite. I gospoda od većine su izašla, a predsjednik je ostao na svojoj stolici, da sluša člana manjine, koj je hrvatski počeo govoriti. I predsjednik dr. Vidulich iznevjerio se je kasnije kadkad sam sebi i rečenim njegovim riječim, al bilo je to onda, kad je već bio ostario, kad je vidio, da se približaje svrha njegovoga predsjednikovanja, kad je već bio tako rekud zaboravio na svoje predsjedničke dužnosti. U svojoj još muževnoj dobi, u potpunosti svjesti svojih dužnosti, on je onako govorio, i radio, kako smo rekli. Zašto se nebi u njega, onakva, ugledao njegov nasljednik dr. Campitelli?! Ili je možda on već u godinah, u kojih je oslabila njegova svjest, dužnosti?! Al onda bi morao bar, znati, što mu je činiti; a ako ne zna, imali bi mu savjetovati njegovi prijatelji; a ako i to ne, tad bi neki drugi imali vršiti svoju dužnost. Po samom poslojnom redu, saborski predsjednik je dužan, da se brine, da se taj poslovni red vrši, i da uzdržuje mir, i red u sjednicah. Po tom što je pouzdanik krune i što je postavljen, posrednikom između sabora i krune, on je dužan, da se vrše ustanove i poslojnoga reda, i zemaljskoga reda, i svih ustanova zakona. Ako Njegovo Veličanstvo postuje zakone, mora i njegov pouzdanik, jer inače nije vriedan, da bude takovim pouzdanikom. Ako Njegovo Veličanstvo reče izričito, da je slavnim zaključkom sabora povrijeđena koja ustanova temeljnih državnih zakona, onda neima niko a najmanje predsjednik sabora držati valjanim onaj zaključak. Za slučaj, da se predsjednik neslaže sa nazorom i voljom Njegovoga Veličanstva, onda predsjednik, svjestan si svoje časti i dužnosti, znade što mu je činiti. Roli nazorom i volji svoga mandatarata nesmie raditi. To je tako naravski, da što naravskijega nemože biti. Obzirom na djelovanje sabora, je doista e. kr. vlada posrednikom između sabora i Njegovoga Veličanstva; al obzirom na rad zemaljskoga odbora, je na prvom mjestu zemaljski kapetan, koji je dužan, da bdije nad vršenjem zakona, pak je tim neizravno označena i zadaća koju ima zemaljski kapetan, kao predsjednik sabora, i njegova direktiva. Po § 42. zemaljskoga reda za Primorje, zemaljski je kapetan ovlašten i dužan, da obustavi i podastrijeva na odluku Njegovoga Veličanstva svaki zaključak zemaljskoga odbora, kojega bi smatrao protivnim obćemu dobru ili postojećem zakonom. Eto, zadaće i direktive zemaljskoga kapetana neizravno saborskoga predsjednika! On ju mora poznati i pozna ju. Na to odnosećih se predloga i upita, nije ni na talijanski prevedenih htjeo dati proči-

liti, već je reko, da je on odgovoran samo Njegovomu Veličanstvu. Jest, jest, odgovoran je i Njegovomu Veličanstvu za njegov rad, al morao bi biti i svjestan, koju zadaću mu je Njegovo Veličanstvo povjeralo, i koju direktivu mu dalo, pak prema tomu postupati. On zna za svoje dužnosti, al neće da po njih radi, nego je sve to gori. U druztvu dra. Amorosa, molio je dne 11. febrara 1894. jednoga od zastupnika manjine, da ovi za onda nekoliko popuste, da će i većina nekoliko popustiti, da bi bolje da se nagodimo, da se e. kr. vlada u naše poslove nezamješa, a da će i tako biti druguje sliedećega zasjedanja. Onda buduće, je sadanje zasjedanje, koje traje već od jeseni 1895., pak kako je, i kako postupa u njem upravo predsjednik sabora?!

Predsjednik mora, veli dalje „L' Istria“, postupati onako kako mu propisuje većina, s jednostavnoga razloga, jer bi se inače učinio nemogućim, kako bi se učinio nemogućim svaki zemaljski kapetan, koj se nebi držao direktive većine. Talijanski zastupnici mogli bi „strajkati“, a to bi značilo, kad bi jili i manje u saboru bilo, onemogućiti svaki rad u saboru.

To je dovoljno jasno svakomu. „L' Istria“ se zgraža nad tim, i ironi krokodilske suze, ako neće hrvatski i slovenski zastupnici dolaziti u sabor s uzroka, što njim se čini krivica, što njim se nedopušta uživati njihova prirodna i uzaknjena prava; i grozi se sa „strajkom“ s talijanske stranke, ako bi predsjednik sabora i drugi čimbenici htjeli, da prestanu krivice protiv hrvatskim i slovenskim zastupnikom, ako se za sve vieke ne uzakone te krivice u prilog Talijanom. Nek ide do vruga sve, nek nebude sabora ni rada u njem, nek trpe probitci celoga pučanstva, nek propade sve, ako se nezadovolji njihovoj političko narodnoj prevlasti, na uštrb političko narodnoga prava Hrvata i Slovenaca.

I pri tom ima „L' Istria“ još obraba reći, da je ona, kad je pisala za „modus vivendi“ u saboru, pri pomenula, da se ima pustiti na stranu svako političko pitanje, ako se hoće do toga „modus vivendi“ doći.

Hrvatsko-slovenska stranka imala bi napustiti sva političko narodna prava, dočim je talijanskoj stranci političko narodna prevlast na uštrb političko narodnoga prava hrvatsko-slovenskih zastupnika, a to onoga svakoga saborskoga rada. Tako se drugo „L' Istria“ nedjelazi do likavoga načina življenja. Ako hoće, da se u saboru razpravljaju samo upravne stvari, onda nesmie zahtjevati, da talijanski zastupnici budu u potpunosti političko narodni sudagi, bače da uživaju sve političko narodne prevlasti, a da hrvatsko-slovenski zastupnici budu po-

ličko-narodni mrtvaci, pak da kao takovi čekaju, da pade kakva mrvica narodu, koga oni zastupaju. Valja priznati i dopustiti, da se oživotvore u saboru bivstvena prava većine pučanstva pokrajine, i tada jedva bit će moguće, da se u saboru razpravlja, i radi na korist pučanstva bez razlike narodnosti. Hrvatsko-slovenski zastupnici uvijek su pripravi na taj rad, a da je moguće i načinom, kojim to pravom i zakonom u ruci oni zahtjevaju, to je već spomenuto, to pokazuju sabori, u kojih se u dvih jezicah razpravlja.

Predsjednik, veli dalje „L' Istria“, nije poricao manjini prava, da se izražuje u svojem jeziku; on da je članove njezine pozivao i molio, da budu kratki, i da se dadu razumjeti, pošto da predsjedništvo nerazumije hrvatski, i pošto da se hrvatskimi govori razdražuje zakonita osjetljivost većine.

Na to nam ne treba odgovarati. Govore činjenice, koje smo mi navele u članku o postupku predsjednika, govore, ako i ne onako točno kako se je sbivalo, stenografski zapisnici. Predsjednik je kadgod rekao, da našim zastupnikom neopirice prava govoriti njihovim jezikom, al ga je činom u istinu poricao, bunio jih i zabranjivao njim je rabiti hrvatski ili slovenski jezik, i to po načelih svečano izraženih, i pozivajuć se na odnonsni zaključak saborske većine. Dodajemo samo to, da predsjedništvo razumije hrvatski i slovenski, jer je član predsjedništva ne samo dr. Campitelli, koj u istinu nerazumije hrvatski ili slovenski, nego također dr. Stanger koj to razumije i govori. Nije ovaj kriv, da mu Campitelli nedopušta vršiti njegovih predsjedničkih dužnosti nit onda, kad je Campitelli nesposoban, da jih vrši, kad se govori hrvatski ili slovenski. Da je u Campitelli-u i malo čuvstva zakona, pravice i dužnosti; nebi predsjedništvo nikad došlo u nepriliku radi tobožnjega nerazumljenja onoga, što se hrvatski ili slovenski govori. U nepriliku može dolaziti predsjedništvo samo radi toga, što Campitelli nečudenim načinom ignouruje svoga zamjenika, člana predsjedništva, dr. Andriju Stangera, imenovanoga takovim od Njegovoga Veličanstva cesara i kralja, a da ovoga ni drugoga manjine i nije, predsjednik bio bi se ipak imao pobriunuti za to, da se znade, što se hrvatski ili slovenski govori.

Ako se hrvatski ili slovenski govori u istinu razdrzuje osjetljivost većine, to mogu žaliti hrvatsko-slovenski zastupnici, ali tomu oni nisu krivi; radi njihove osjetljivosti, koju nije podnipošto zakonita, nemogu naši zastupnici napustiti svojih svetih prava. (Konaie slijedi.)

toga vraća se u Rusiju u službenom sjaju u grad Petrograd, koji mu pripravlja sjajnu doček. Iz Petrograda podava se u Berlin. Na svom putu posjetit će i austrijsku prijestolnicu. Nakon nekoliko dana ostavlja grad, te će posjetiti razne prijestolnice, a svakako i Pariz. Na povratku u svoju domovinu, putujući kroz Italiju, Grčku do Stambula grada, te kući.

Optička palača na pariškoj izložbi. Posjetnici pariške izložbe vidjeli će u optičkoj palači najveći dalekozor svijeta. Duljina toga dalekozora iznosi 60 metara. Silna kovna cev toga dalekozora ima promjer od jedan i pol metara. Dubko ogledalo, koje sakuplja zrake, mjeri u promjeru dva metra, te je 30 centimetra debelo a važe 7000 kilograma. Ipak to ogledalo pomoću nekog mehanizma može i diete okretati. Posebni stroj omogućuje, da ogledalo sledi kretanje zemlje. Što se kroz dalekozor vidi, može se motriti 10.000 puta povećano na jednom zidu. Mjesec će se dakle moći promatrati, kao da nam je samo 80 kilometara odaljen. U toj optičkoj palači ima još raznih dvorana sa svim modernim izumima, koji spadaju u nauku o svjetlu. Tako će se vidjeti podmorsko fotografiranje, Röntgenove zrake, optičke orgule itd. Osim toga u toj dvorani razne ogromne slike pokazuju razvoj zemlje, idealni put kroz jednu zvijezdu itd.

Nepristran Englez. Riečki su oni Englezi, koji bi imali toliko sranosti i nepristranosti, da bi u današnjih okolnostih odsudili englezku vladu, radi nesretnog rata proti nevoljnim a junackim Boerom. Među timi riekćim izlaze se osobito g. Goldwin Smith, profesor prava, koji je odlučno ustao u američkom listu „New-York Herald“ proti Englezom, koji ratuju u južnoj Africi. On kaže među ostalim, da se srani kao Englez, što se je Englezka poslužila uslugom Portugala, koji njoj je milom ili silom dopustio, da preko njegovog zemljišta dovaža na bojno polje vojnike i oružje.

Prolaz englezkih četa preko portugalskog zemljišta, da je najveća povrieda međunarodnog prava. Englezka svetinja, da je izgubila svijest i čuvstvo pravednosti, jer ja je napala groznica za ratom, koja ju opija kano neka nova vrst rakije.

G. Goldwin zaključuje svoj članak sa izjavom, da su njegove simpatije kano i one svih naroda i svih zemalja uz Boere.

Liep državni odvjetnik. U Brestu u Francuzkoj odklonio je državni odvjetnik progona lata, koji je provalio u podrumne Isusovaca. Odklon opravdava timie, da Isusovci nisu u Francuzkoj priznali red i da po tomu nemaju prava, da sto u Francuzkoj posjeduju. Prema tomu Isusovci po zakonu u Francuzkoj nemaju vlasništva, a tko nema vlasništva, tomu se takovo ne može oduzeti! U kratko, državni odvjetnik u Brestu proglašuje posjed tolikih redova u Francuzkoj plienom provalnika i tatova. Čini se međutim, da je taj odvjetnik ovako postupao, da viši sud kaže svojaj. Očekuje se naime od najvišeg sudista, da će proglasiti posjed i vlasništvo tih redova državnim.

Društvene:

Za družbu Cirilo-Methodovu. Pri-godom smrti vrlie Hrvatice Zorke Corazza rođj. Stanger, darovala je gospodj. Anka Trinajstić rođj. Tomičić iz Buzeta, ženskoj podružnici družbe sv. Cirila i Methoda za Istru, K 12 mjesto vienca na lies pokojnice. Neka njoj bude ovim u ime odbora izručena najdublja zahvala. Za istu družbu a podružnicu u Puli, sabrala članovi „Prvog istarskog sokola“ love nedjelje K 6-10 i to prigodom odmora kod čestitelj Viktora Hellmana u Valtulungli, iz društvene izletne vježbe. — Gosp. Ant. Mezulić u Puli, darovao prvu srebrnu petaću. — Gosp. kap. Niko. Perčić, darova mjesto vienca na lies vreloga svoga prijatelja pok. Frana Strka K 8. — Slovensko društvo sv. Mohora u Celovcu. Slovensko književno narodno

„Družvo sv. Mohora“ za širenje korisnih knjiga u narodu, imalo je koncem lujnske godine 78.103 člana. Taj veliki broj članova je najbolji dokaz, koliko je u slovenskom narodu, razvijena svijest. Ovo društvo naše braće Slovenceva ima članova čak u Americi (790), a i u Aziji i Africi (123).

„Družvo sv. Mohora“ danje članovom svojim za 1 for. godišnjih 5—6 knjiga nabožnog, zabavnog i poučnog sadržaja. Ove godine se navršuje 100 godina od rođenja velikog rodoljuba biskupa Slomšek, koji je osnovao „Družvo sv. Mohora“. Družvo će izdati spomenicu i opis života i rada Slomšekova.

Račun in poročilo. „Delavskega podpornega društva“ u Trstu za upravično leto 1899. Sa zahvalom primili smo od uprave „Del. podp. društva“ u Trstu račun sa izvješćem za god. 1899, iz kojega doznajemo, da je to društvo koncem prošle godine imalo 2 počasnih, 9 utemeljiteljnih, 21 podupirajućih, 1003 muških i 270 ženskih članova, ukupno 1395 članova. Svega prometa imalo je društvo tečajem one godine K 80-307 i društveni imetak iznaša K 62-351. Glavnu skupštinu imali će najveće i najvažnije slovensko društvo u Trstu dne 6. maja t. g.

Gospodarske:

Za vinotrzec. Vinarska udruga za Dalmaciju u Spjetu stvorila je, kako članom u „Hrvatskom Trgovcu“ u svojoj sredini uredbu, koja će u velike poslužiti prodavačem i kupcem vina. U svrhu naime, da se prodaja dalmantiskih vina olakša, početa se je „Vinarska udruga“ baviti posredovanjem kod prodaje vina, a da ona iz tokovih poslava ne traži nikakve koristi. Dalmantiski proizvođači, koji imaju dobrog vina ni prodaju, u žele se poslužiti

posredovanjem zadruga, valja, da ovoj prijave više, količina, porijeklo, cieniu i mogućnosti stupnjeve žestu razpoloživa vina. Ovakova ponuda ne veže nudioca, odnosno prodavača, ni prodaju ni on drugim načinom u družbi najavljenju svoju zalihu, tad valja da ju o tom bezodolovno obavijesti. Trgovci pako lüzemni i lübostrani, koji žele kupiti dalmantiskog vina, neka se obrate na „Udružbu“, koja će im lüzenu vrst vina pribaviti, odnosno slaviti ih u neposredni doticaj sa producentom ili domaćim vinotrzem, te će tako uz manji trošak doći do pravog, naravnoga proizvoda. „Udružba“ preuzimlje dakle samo ulogu patriotičnog posredovatelja, pa ju s toga našim vinotrzem najtoplije preporučujemo.

Književne:

Nova izvorna drama. Nas zemljak i poznati hrvatski romanopisac, g. Evgenij Kumičić, predao je upravi hrvatskoga kazališta u Zagrebu novu dramsku radnju, kojoj je naslov „Petar Zrinjski“, tragedija u 5 činova.

Prodaje se kotura (bicikel)
u vrlo dobrom stanju a uz povoljne uvjete.
— Poblize vijesti daje tiskara J. Krmpotić i dr. u Puli.

Svieće od pčelinjeg voska sa jamčevinom od K 2000

preporučam & svetelstvu, crkvenim upravam i slavnom općinstu uz cieniu: kg po K 4-90
Vostene svieće i duplire I (austrijski sastav) 4-40
Svieće i duplire I (talijanski sastav) 3—
Svieće i duplire II 2-40
Tamjan licerna I. 2-40
II 2—
graniš 1-20
Povošteno platno za ollare 2—
Stienji i stakla za vječno svjetlo po običnoj sa cieniu.
Naruče u vrijednosti od 20 K napried, pošiljem franko. — Pri točnoj uplati dajem popust od 3%
Sa odličnim stavljenj
J. KOPAC
Ulica sv. Antoa 7. Gorica.

Jedini
IZVOZ NARAVSKOG VIŠKOG VINA
crnog i bijelog ponajboljih vrsti.
MARIJA MARDEŠIĆ
trgovina i izvoz vina u Puli (Istra).
Cijenici šalju se na zahtjev buda i presto. poštarom.

Knjigotiskara i knjigoveznica
J. Krmpotić i drug. u Puli
Zalihu svojih tiskarica prima sve u knjigotiskarsko-knjigovezku struku spadajuće radnje, koje izvršuje brzo i ukusno. — Zalihu svojih tiskarica za župne i obrinske urede, kao i kodijer pisnećeg papira. — Preporuča se toplo rodoljubom u Istri iu drugim pokrajniah druživa n obće preskrbljuje točno, brzo i jeftino. Sva tiskarica za štadovna i zajmovna.

što ima još uvijek ljudi, koji ne upotrebljavaju Kathreinerovu Kneippovu sladnu kavu, premda je ta kava vrlo tečno i zdravo piće?
Jer još ne znadu svi, kako velike prednosti ima Kathreinerova kava, koja po ekstraktu kavnoga bilja sadržaje miris i tek zrnate kave, a da ne ostaju zdravlju škodljiva sastojine zrnate kave. Ona po tom sjedinjuje najsgodnijim načinom dragocjena svojstva domaćega sladnog preparata s omiljelim dražilom zrnate kave.
Doista blagotvorno po zdravlje piju danomice Kathreinerovu Kneippovu sladnu kavu milijuni u stotinama tisuća opitelji. Ali bi bilo, za željeti i u interesu svih, da ova u istinu obiteljska kava poradi svojih izvrstnih svojstava svuda i u svakoj obitelji nadje pristup.
Kathreinerova Kneippova sladna kava služi ponajviše kao primjesa zrnatoj kavi, čiji nžtak postaje blaži i za usta ugodniji. Ona daje kavi najukusniju boju, odstranjuje gotovo posvema poznato, zdravlju škodljivo djelovanje zrnate kave. Preporuča se, da se počne s jednom trećinom Kathreinerove kave na dve trećine zrnate kave, a onda se postepeno uzimlje polovica na polovicu.
Nepriispodobiva prednost Kathreinerove Kneippove sladne kave sastoji se u tom, da nakon kratkog uživanja ide i sama izvrstno u tek. Gdje je zrnata kava sasna zabranjena, ta je kava nenaknadiva, pa se preporuča „gospodjama slabim i boleštnim osobama“ jer je tako probavljiva, pravi krv i jača! Po liečničkoj izjavi ne bi se rastućoj mladeži, a osobito mladim djevojkama, smjela davati nijedna druga kava!
Uvedenjem Kathreinerove Kneippove sladne kave postići će se i u najmanjem kućastvu znatna prištednja. Pokušaj dovodi uvijek do trajne ugorabe.
Kathreinerova Kneippova sladna kava ne smije nikada otvorena prodavati. Prava je samo u poznatim bielim originalnim omotima sa slikom župnika Kneippa kao zaštitnom markom i s imenom Kathreiner.